

DYSARTRIE

Řečový projev

- ▶ vyžaduje rychlé a velmi složité motorické regulace
- ▶ zprostředkováván kosterním svalstvem
- ▶ efektivita koordinace mluvních orgánů

-
- ▶ Klenková, J. (2006). Logopedie. Praha: Grada.
 - ▶ Klenková, J. a kol. (2007). Terapie v logopedii. Brno: MU. – konkrétní kapitoly budou upřesněny

Mluvní orgány

- ▶ Ústrojí respirační
- ▶ Ústrojí fonační
- ▶ Ústrojí artikulační

Dysartrie

- ▶ neurogenně podmíněná narušená komunikační schopnost
- ▶ porušení centrálního anebo periferního systému
- ▶ narušení subsystémů – **respirace, artikulace, rezonance, fonace a prozodie**
- ▶ komplexní forma NKS

anartrie

- ▶ nejzávažnější poruchy řečových modalit
 - ▶ praktická ztráta verbální komunikace s okolím
 - ▶ neschopnost artikulované mluvy
 - ▶ případně ve spojení s neschopností tvořit hlas – afonií
-
- ▶ možné spojení s dysfagií

dělení

- ▶ vývojová
- ▶ získaná

etiologie

- ▶ bezprostřední příčiny
- ▶ kortikální, subkortikální a bulbární poškození inervace
- ▶ prenatální, perinatální a postnatální faktory

etiologie

- ▶ vývojová
 - mozková obrna
- ▶ získaná
 - CMP
 - mozkové tumory
 - kraniocerebrální poškození
 - degenerativní onemocnění CNS

shrnutí narušení

- ▶ hybnost, motorika mluvních orgánů
- ▶ článkování – artikulace
- ▶ respirace
- ▶ fonace
- ▶ rezonance
- ▶ prozodické faktory řeči
- ▶ salivace
- ▶ polykání - dysfagie

Kortikální, korová dysartie

- ▶ vzniká poškozením motorických korových oblastí mozku
- ▶ artikulace je nejasná, setřelá a hlavně u delších větných celků
- ▶ řeč má spastický charakter
- ▶ iterace
- ▶ přídatné mlaskavé zvuky
- ▶ snížená kvalita prozodických faktorů

Pyramidová dysartrie

- ▶ spastická obrna svalstva mluvidel
- ▶ zvýšený tonus – tvrdost řeči
- ▶ výskyt zvýšené nosovosti
- ▶ kvalita výdechového proudu x kvalita hlasu
- ▶ hypomimie, amimie
- ▶ „spastický pláč a smích“
- ▶ zachování primárních funkcí

Extrapyramidová dysartrie

- ▶ porucha mimokorového systému
- ▶ porucha podkorových ganglií motorické dráhy
- ▶ svalový tonus dýchacího, hlasového a řečového systému

- ▶ **hypertonická a hypotonická forma**

Extrapyramidová dysartrie

a) hypertonická forma

- ▶ pomalá, ztuhlá řeč
- ▶ poruchy hrudního dýchání, časté vdechy během řeči
- ▶ narušena fce hlasivek – trpí tvorba hlasu
- ▶ zvýšená nosovost
- ▶ změny tempa a melodie řeči
- ▶ Parkinsonova choroba

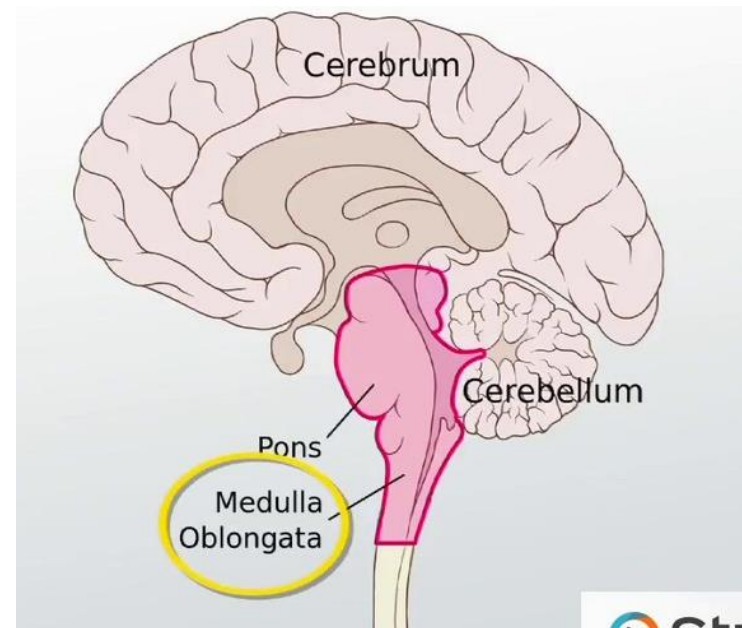
Extrapiramidová dysartrie

b) hypotonická forma

- ▶ narušené dýchání – některé hlásky vyrážené, některé zní slabě
- ▶ narušena je prozodie
- ▶ změny v poloze hlasu

Bulbární dysartrie

- ▶ následek poškození motorických nervů v bulbu
- ▶ porucha typu chabé obrny

-
- ▶ nedostatečným svalovým napětím je narušena artikulace hlásek, které vyžadují zvýšenou koordinaci a svalové napětí
 - ▶ hlas je dysfonický, někdy dochází k afonii
 - ▶ objevuje se hypernazalita
 - ▶ „hot potato speech“

Cerebelární – mozečková dysartrie

- ▶ poškození mozečku a jeho drah
- ▶ narušena koordinace svalů hrtanu a artikulačních orgánů
- ▶ dochází k problémům s regulací síly, rychlosti, načasováním a řízením volných pohybů
- ▶ porucha dýchání
- ▶ často se vyskytuje hypernazalita

-
- ▶ artikulace hlásek bývá nepřesná
 - ▶ dochází k prodlužování hlásek
 - ▶ hlas je tvořen s námahou, síla, výška je neměnná
 - ▶ celkově je způsob řeči velmi nápadný
 - ▶ řeč je často nesrozumitelná

kombinovaná – smíšená

- ▶ vyskytuje se velmi často
- ▶ záleží na tom, jaký motorický systém je narušen

shrnutí narušení

- ▶ hybnost, motorika mluvních orgánů
- ▶ článkování – artikulace
- ▶ respirace
- ▶ fonace
- ▶ rezonance
- ▶ prozodické faktory řeči
- ▶ salivace
- ▶ polykání - dysfagie

Diagnostika

- ▶ neurolog, foniatr, oftalmolog, psycholog, logoped – princip komplexnosti
- ▶ logoped vychází ze závěrů lékařských vyšetření
- ▶ neurologické vyšetření – stanovení místa a rozsahu léze
- ▶ foniatrické a oftalmologické vyšetření – výpadky zorného pole, stav sluchu

komplexní logopedické vyšetření dysartrie

- ▶ motorická fce artikulačních orgánů
- ▶ výslovnost jednotlivých hlásek
- ▶ fonematická diferenciacce
- ▶ respirace
- ▶ rezonance
- ▶ fonace
- ▶ prozodické faktory
- ▶ příjem potravy a polykání
- ▶ grafomotorika

užívané postupy

- ▶ **Test dysartrie 3F** (3. vydání Testu 3F)
- ▶ Hedánek, Roubíčková (1997)
- ▶ dysartrický profil – kvantifikace
- ▶ F1 – faciokineze
- ▶ F2 – fonorespirace
- ▶ F3 - fonetika

Diferenciální diagnostika

- ▶ Vývojová dysfázie
- ▶ Dyslalie
- ▶ Afázie

principy terapie - dospělí

- ▶ včasná péče
- ▶ stanovit dlouhodobý reedukační plán
- ▶ zlepšit srozumitelnost řeči – praktická řečová komunikace
- ▶ obtíže jsou patrné v celém motorickém systému
- ▶ koordinace práce se somatickou rehabilitací

principy cvičení

- ▶ modifikace cvičení – dechová, fonační, rezonanční, artikulační
- ▶ variace v prozódii řeči a jejím využití
- ▶ rytmizační a intonační postupy
- ▶ využití neverbální komunikace a komunikačních pomůcek
- ▶ skupinové formy terapie

Principy terapie u dětí s dysartrií

Zásady rozvíjení hybnosti a řeči

- ▶ **zásada vývojovosti**
- ▶ **Zásada reflexnosti**
- ▶ **Zásada rytmizace**
- ▶ **Zásada komplexnosti**
- ▶ **Zásada kolektivnosti**
- ▶ **Zásada individuálního přístupu**

Proces polykání

- ▶ Řada náhledů a dělení na fáze
- ▶ Vědomá fáze
- ▶ Nevědomá fáze

Vědomá fáze

- ▶ potrava přijatá do dutiny ústní je volní aktivitou zpracovávána – rty, zuby a jazyk
- ▶ vytváří se bolus – sousto, které je polknutím dopraveno do hltanu – farynx

nevědomá fáze

- ▶ začíná podrážděním smyslových receptorů v hltanu – podnět k reflexní fázi procesu polykání
- ▶ reflexní mechanismy chrání dýchací cesty před vdechnutím potravy

Nevědomá fáze

- ▶ uzavírá se patrohltanový závěr
- ▶ hrtan se zvedne a hrtanová příklopka zabrání vstupu potravy do hrtanu
- ▶ dýchání se zastaví a potrava vstoupí z hltanu do jícnu
- ▶ peristaltickými pohyby se pak dostává do žaludku

- ▶ dospělý člověk polyká v průběhu 24 h 580x až 2 000x
- ▶ v bdělém stavu (kromě příjmu potravy a tekutin) polkne 1 – 2x za minutu (závisí na produkci slin)
- ▶ ve spánku 1x za minutu, přestaneme polykat úplně
- ▶ <http://www.youtube.com/watch?v=pNcV6yAfq-g>

Dysfagie

- ▶ porucha polykání pevné nebo tekuté potravy
- ▶ interdisciplinární přístup